

[Jørgen Gram.]

imod, at jorderne indgår som et led i jordfordelingen. Jeg har intet imod — og jeg ville også tro, at de sønderjyske menigheder stiller sig på samme måde —, at det ordnes således, at de pågældende får arealer, der ligger andetsteds, udenfor deres eget sogn, selv om det skulle være så langt væk som ud til marsken, hvor der er jorder, som ikke har mulighed for at kunne bebygges. Der ligger også andetsteds rundt om i landet store arealer, som på grund af deres beliggenhed må skønnes næsten aldrig at kunne indgå som udstykningsobjekter.

Der foreligger altså en opgave, som den hidtil værende jordfordelingskommission ikke har kunnet løse. Måske har den ikke haft energi nok eller øje nok for dette problem eller også anset det for at være så stort, som det nu gøres til. Derimod vil jeg advare imod, at man med hensyn til ombytning går så vidt, at de nuværende præstegårdsjorder erstattes med hedearealer til beplantning, for sådanne arealer, som omtales i bemærkningerne til lovforslaget, er jo ikke meget værd. De kan måske om en menneskealder eller to ud i fremtiden nok blive det, men de vil i hvert fald aldrig kunne give denne jævne afkastning, som man har brug for til de årlige udgifter. Man ser jo også, hvorledes det ofte ved almindelige skovarealer er således, at arbejdslønnen sluger det meste af det, der kan komme ind gennem en almindelig årlig skovning.

Hvis man nu vil spørge mig om, hvordan hele dette problem egentlig ligger, vil jeg sige, at så vidt jeg kan se, er jorderne næsten alle steder i øjeblikket bortforpagtet på langt åremål og mod moderat afgift i byg til mindre jordbrugere. Dette vil i virkeligheden sige, at der svares en konjunkturbestemt rente, som ingen kan have noget imod. I Sønderjylland har man, som det også er antydnet af ærede foregående talere, haft erfaringer, der gør, at det fuldtud kan forsvares, om der på dette område er en noget anden ordning end i det øvrige land. Først gik det således, at alle kirkekapitaler forsvandt helt og holdent, dernæst blev de tiendeydelser, der bestod i naturalier, afløst af markbeløb, og disse markbeløb blev erstattet af obligationer eller værdibreve i pommerske pengeinstitutter el. lign., og disse værdibreve er i øjeblikket fuldstændig værdiløse. Herigennem har man indhøstet sådanne erfaringer, at man prøver på at undgå at komme ud for noget lignende i fremtiden. Disse erfaringer har f. eks. ført

til, at kirkeskatten, i hvert fald i et sogn, som jeg kender meget godt, i en lang årrække var oppe på over 2—2½ pct. — en kirkeskatteprocent, som man vel ikke kan finde noget andet sted i det hele land.

Hvis afkastningen fortsat skal ydes i byg, kan de, der har parcellerne, ingen indvending gøre mod dette. Går prisen ned, således at f. eks. forpagtningsafgiften skal være 4 tdr. byg pr. ha — for at tage et middeltal — og prisen på byg går ned til f. eks. 10 kr. pr. hkg, vil det sige en afgift på 40 kr. pr. ha om året. Skulle vi få helt andre tider — som man jo har haft —, unormale tider, hvor kornprisen måske kommer op i urimelige højder, er en afgift på 2—4—6 hkg i byg pr. ha alligevel kun en ganske lille del af vedkommende jordareals avl, og derfor kan brugerne af disse jorder ikke have noget at indvende derimod.

Jeg sagde før, at såvidt mig bekendt er jorderne for tiden i det store og hele udlejet til mindre jordbrugere. Jeg har et materiale herom, og med den højtærede formands tilladelse vil jeg fremføre blot nogle ganske få eksempler fra forskellige sogne på, hvordan fordelingen er ordnet:

Døstrup: jorderne er udlejet til husmænd, der selv har lidt og ønsker at vedblive at leje det i stedet for at eje det.

Egen: ca. 1 ha bortforpagtet i haveparceller; resten til husmænd med for lidt jord.

Emmerlev: jorden her er udelukkende udlejet til indeklemt husmænd for som regel 8 år og til halvdelen af den pris, som er gældende ved offentlig udlejning.

Fole: jorden er udlejet i 16 havelodder og 43 parceller; de sidste til supplerer af mindre bestående landejendomme i sognet.

Løgumkloster: al jorden er udlejet til husmænd til tillægsparceller.

Ketting: 22 tillægsparceller til husmænd.

Hoptrup: 6 forpagtere, alle mindre jordbrugere.

Alle disse eksempler er taget i flæng, men kunne suppleres med mange flere, og gennem dem alle går som en rød tråd, at man de fleste steder eller alle steder har bestræbt sig for, at forpagtningsafgiften skal være meget moderat. Hvis denne jord blev sikret alle de pågældende husmænd, som måtte have interesse i at beholde den, på en sådan måde, at der også var sikret dem fremlejeret — og for mig gerne i 99 år —, er der efter min mening ikke noget større problem. Og hvis der derudover ved enkelte præstegårde skulle være større jordarealer, som husmænd ikke har gjort krav på eller fremsat ønske om at få, vil jeg ikke have noget imod, at